

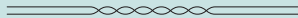

משה אוֹחִיוֹן

אוֹר פְּתַע

היצירה "אור פתע" מתרחשת בתוך הוראת הכתיבה לתלמידים בחינוך היסודי. הניגונים לגיטרה וקטעי הפרוזה המוקראים הם פרויקט המשך לאלבום "מלאכה שמורה" שראה אור בשנת 2019. הבחירה המוזיקלית, ספרותית נובעת מן הצורך להציע בית משותף לשתי מלאכות אהובות. האזנה שלוה.

אור פתע

שבע בבקרה ירידה מרסנת במדרגות, מן הקומה השלישית והליכה קצרה עד לדלת המכונית. המרחק התכוף שמור למפיגים יחידים: חריקת חלון, שאיבת מדחס, דגל מתנופף. מגרש החניה ברובו טורי לילה בהם שוטפת שמש היכן שהיא רגילה. אני נוסע בתוך העיר. מישהו מדלג מעל ערוגת הצמחים, קול עלום מכוננו אל מקום המפגש. לא מתאפק וכבר נוטל עוגיות ראשונות מן השקית. הנה זה שלוש עינים, אינו יודע לאן להוליך את ההתבוננות, צופה באנשים כאלו חיבים לו הסברה. צהב מנגמר נפרש עלים מסביב לנקדת האסוף. פועל נרגש הצטרף לצנות הסבילים, עוד מעט יבחן כחו בכבדת הברזל. לעתים בא אור פתע וחושף משתהים ליד גנת הירק ואפלו ממלמלים לעצמם. חתולים משרכים רגלים באדישות מכמנת למרות הפתיים שצרפו לקערות. כלבים מושכים את בעליהם עד לחוט וקצותיו. אני עולה על הכביש העוקף, המאריך. לא מכבר נשתלה לארכו עלות ירק ועירה. באה רוח. שריקה מדפקת על השמשות. מעוררי פליאה הרצים בבקרה מטפסים בקור המקפיא הישר אל נקודות הסיום. בעוד פחות משעה אתחיל ללמד.

מחוץ לבניין

אחת המשפחות עשתה לעצמה אהל מחוץ לבנין. ארבעה מוטות ברזל דקיקים החזיקו סדינים פרחוניים, כמה מחצלות מאנכות ושתי רצועות ברזנט. חוט חשמל התפתל מן הקומה השנייה אל הנורות, ומשם אל הקלנועית שעל המדרכה. ארנזים ריקים הצטופפו סמוך לגדר. סלם עץ שכב על צדו המהוה. אופן מפנצ'ר הציץ מבעד לאופן אחר. כסא מרפד התגלגל מן השביל אל המדרכה ומן המדרכה אל השביל, עד שנמצא הפוף על משענתו בחצר. לעתים התנגנה מוזיקה מאחד החלונות וקולות התערבבו אלה באלה וחלפו מכוניות מהפביש הסמוך ולא הבדילו בין צליל לצליל. לעתים כבשים עליונים משכו את החבל עד אחד התרנים ודגדגו את קצותיו. כל העת רדף כָּלֵב קנָדָס אחר הדברים המתחלפים עד שהתרצה וחצי נקניקיה בפיו. והאיץ ילד ובא ילד. עָלָה אָחַד אֶל הקומה השלישית וירד אחר ודלג מעל המדרגה החסרה, ולא מעד ונקרא אל המשחק ותפס בהצלחה את כּלָם. מדי פעם נאסף אחד הבדים לפקעת פרסתנית ונכנסו אל האהל ויצאו מבלי להסיט דבר. זה שהתקרב אל הפחמים הוזה אל הציליה המרפסת ונשען לרגעים על אחת האדניות המאבקות.

זו שהורה בקול רצוץ מה לעשות, טלטל את המקל כאלו אינו נצרך לו כלל.
אֶהֱבֵתִי אֶת הַמַּחְזֵה הַקּוֹלְנִי, הַמְהִיר, הַצְּבֹעוֹנִי, אֶהֱבֵתִי אֶת הַצִּפּוּי שֶׁהִתְרַחַשׁ
מִדֵּי עָרֵב וְשָׁאִין לְדַעַת מָה יִתְחַדֵּשׁ בּוֹ. כְּשִׁסְפַרְתִּי עַל כֶּף לַתְּלִמִּידִים, הֵם בְּקִשׁוֹ
שֶׁאֶפְרֹט וְאָבִיא עוֹד מִן הַצְּבָעִים וְהַמְרָאוֹת. מְצָאנוּ חֲצָאֵי דְבָרִים וּבְדִיחָה
אֶחָת וְאֵז בְּקִשְׁתִּי שִׁיכְתְּבוּ בְּעִקְבוֹת. לֹא הָיָה צָרָף לְהַצִּיעַ מִשְׁפָּט מִתְחִיל.

הלחנות קודמות

דָּרָךְ הַעֲפָר מְטַפֶּסֶת לְאֵט, סוֹלֶלֶת תּוֹאֵי בְמָה שֶׁהוֹתִירוּ הַדְּרָכִים הַסְּלִילוֹת. נַעַל מִתְנַוֶּדֶדֶת, שְׁנִיָּה מַחְלִיקָה בְּאֶבֶק וּבוֹעֵטֶת לְשׂוֹא בְּאוֹר, עַד שֶׁבָּא שְׁקֵט פְּתֹאוֹמִי וְאֲדָמָה סְלֵעִית מִתְהַפֶּכֶת לְתִלּוּלִית רַכָּה וְלַעֲקֻבוֹת בָּהֶן מְשַׁחֶקֶת רוּחַ. אֲנִי מוֹצֵא מְקוֹם נוֹחַ עַל הַחוֹלוֹת וּמִנְגֵן בְּגִיטָרָה. הַזְּמַן הַצּוֹפֶה אֶל הַוָּאדֵי נִתּוֹן לְמִזְג שֶׁהִתְמַתֵּן וְלֹאֹר שֶׁנִּחְלַשׁ. נְגִינָה חוֹשֶׁבֶת מְרַחֵקִים, שְׁנִיּוֹת וְהִיא עַל קוֹ הַרְכָּס. לְאֵט, לְאֵט הָאֲצָבָעוֹת מוֹצֵאוֹת אֶת הַרְצָף שֶׁהָיָה טְמוֹן בְּתַנוּעָה הַחֲפְשִׁית. יִפְּהָ הָאֶפֶק, מִתְמַלֵּא בְּמִטְהָרִים הַזְעִירִים שֶׁל תֵּבַת הַתְּהוֹדָה. אֲנִי מִתְחִיל עִם הַלְחָנוֹת קוֹדְמוֹת, אַחֵר כִּךְ נוֹתֵן לְמַקְרָה לְהוֹבִיל עַד שֶׁמִּגִּיעַ הַמְּאָחֵר וְאֵתוֹ הַחֲדָשׁ שֶׁלֹּא הָיָה. רוּחַ מִתְעַרְבֶּבֶת בְּצִלִּיל. הַמְּרַחֵק מִיַּן הַמְּכַר אֶל הַמְּפַתִּיעַ מִתְקַצֵּר. לְרַגְעִים מִהֶלֶךְ מַחְזוּרִי וְאֵז פְּאֵתֵי הַפְּסֻקוֹת וּגְדוּרוֹת. הִנֵּה עוֹרֵב דוֹאָה, שׁוֹלֵט בְּמְרַחֵקִים קְרוֹבִים. כְּמָה גְּמִישָׁה הַנְּסִיקָה הַנְּהַדְרֶת שֶׁבִּין הָאֲדָמָה לְלוּלֵינּוֹת. אֲנִי שָׁב אֶל הַשְּׁבִיל. רְגֵלִים מְפֻלְסוֹת קָצֵב זְהִיר בְּעֶפְרָה, קִטְנִים מְאֻמְצֵי הַגּוֹף. בְּבוֹא הַזְּמַן אֲנִי מִנְגֵן לְתַלְמִידִים, בְּתַקְוָה שְׁמָה שֶׁהַחַל שָׁם יִהְיֶה נוֹחַ לְמִסְלוֹת הַכְּתִיבָה בְּחֶדֶר, אוֹלֵי מָה שֶׁלֹּא הַבְּחִנְתִּי בּוֹ לְקִרְאֵת עֶרֶב יִתְבָּרַר בְּתוֹךְ הַנְּגוּן, גַּם אִם יִתְפּוֹגֵג כְּאֵלוֹ לֹא הָיָה. רְצוּעוֹת תִּיל חֲבוּקוֹת זְרָדִים נֶאֱחָזוֹת בְּמִדְרוֹן. כְּאֵן תְּמִיד מִשְׁהוֹ אֵינוֹ מִנִּיחַ לְמִדְרוֹן.

יריד

בחדש אדר החלו ההכנות לחג הפורים. הוכנו משלוחי מנות, נצבעו פני מסכות, תחפשות הונחו על קולב בחדר השלוב, עשרות מסיעים נצפו ליד המורות לאמנות, וליד התפאורה המהדקת לרצפה, ולערמות הפרסים שחלקו לשקיות לקראת היריד הגדול. ביום רביעי הגעתי לבית הספר ארוח החילים המסורתי הסתים בשעה השלישית. תקרבת נדיבה השארה בחדר המורים. בהפסקות נאכלו שאריות בתאבון גדול. בכל שעתים הוצאתי מתוך הרעש שני תלמידים אל פתת הלמוד השקטה כדי לערוך שירים שהם כתבו. הנהדר החיצוני הדהד עדין בתוך החדר. לא אחת טפסה מתוך הכתוב פעלתנות גמישה, נדיבה, שהיתה טובה למחפשים. אהבנו את השקט. אהבנו את הקולות הגליים, החפשיים, שלא גלו מתי יבואו ומה יביאו איתם. מדי פעם נאחזה קורת רוח באחד הרעיונות עד שנפרש כמחצלת. מדי פעם מישוהו שעט אל החדר ובקש להצטרף, קבלנו גם אותו.

הקיץ, החורף ויום ההולדת

יש והחומה גבוהה, התנופה מתמהמהת והחפוש אינו מוצא. חזרנו לבית הספר לאחר חפשת חג הפסח ושמחנו מאוד בכתיבה. נותרו חדשים כדי להשלים את מקסת השירים המיועדת לספר המכיל את יצירות התלמידים. בקשתי שהיא תבוא לשעור פרטני. בכיתה נכחו שתי תלמידות שבקשו לסייע לאחרים. לא היה לה שיר. הנסיונות להציע כוון או מחשבה לא הועילו. מזג האויר היה נהדר. ימי אביב האירו בחן אפני ופזרו קרט רוח בחדר. שאלתי אותה אם היא אוהבת את האביב, היא ענתה שכן, והוסיפה שהיא אוהבת יותר את הסתו. שאלתי מדוע? ענתה כי בסתו היא חוגגת יום הולדת. עלה בדעתי שהיא תכתב שיר על יום ההולדת ונחלק אותו לשלושה בתים - בשנים הראשונים היא תתאר את הקורה בעונה, ובשלישי היא תתיחס ליום המיוחד. תוך דקות היא כתבה במחברת שיר מרגש ואנו העברנו למחשב והצענו שנויים קלים. ואז צץ לי רעיון שנחפש שתי תלמידות נוספות שמעגנות לכתב על העונה שבה הן חוגגות יום ההולדת. נציע מבנה דומה לעולמות תכן שונים, ואשמח אם תהיינה עונות סמוכות לסתו. הבנות המסיעות רצו אל הכתות וחזרו תוך מספר דקות עם שתי תלמידות שאוהבות את הקיץ,

את החורף ואת יום ההלדת שחל בהן. ההתרגשות היתה גדולה. השלמנו במרץ ובהתלהבות שלושה שירים על חילופי עונות, על האהבה המחזיקה את החיים בידיים בטוחות ועל הטוב שבא בשעתו, מנחם כל - כף. שבצתי את השירים זה צמוד לזה בספר היצירות. כשהגיעו אורחים קראנו לבנות הנפלאות ובקשנו מהן להקריא את השירים. יש והחומה גבוהה, התנופה מתמהמהת והחפוש אינו מוצא. יתכן שמדבר במצב מרוב לכתב שיר, אף בהזדמנות נהדרת לכתב שלושה.

שניים צופים

הרעיונות מנחים מול עינינו. יש לנו זמן לדון במה שהשג מהשיחות ששנערכו עד כה ומהתרגילים שבצעו בשעור. ההתכנסות המשפחת ננוחה ומגוננת. אנחנו שלושה - התלמיד הכותב ושנים צופים. נעים להקל ולמלא את הזמן בספור. אדמת הלמוד תחוהה. מה שאינו טרשים הופך לאור או לצל. לפתע צץ נסוח שלא הבחנו בו קדם, כעת אפשר לותר על חצי שורה, לזהות שרש ומוביל, להחליף בין משפטים, לבווד נסים ולהקים מסביבם משפחה חדשה. מלה מתעכבת על קצה לשון. אנו מניחים לה עד שתבוא או עד שתגיע אחרת במקומה. מלה חוזרת פעמים. אני מציע להשאיר את החזרה שמסגלת למרחבים שלא ראינו. ההמתנה להשראות פתאומיות אינה מציקה כלל. המקרה פועל לטובתנו ומגלה עוד ממה שהוא נושא בתוכו. נבחר הצורה אליו וטפסו אחרים. נמצאו עגן ונקדות אחיזה. יש לנו שיר. הוא אינו מאריך, הוא מחזיק את המים חרף הצמאון שהשאר בו, מוציא ולוקח כחלון, מעניק מנוחה לדברים הנמחרים, ודובר של התנועה הלאה. רוי געגוע עם תשומת לב של מדות גדולות ומרחקים חרישיים של סוד. אני מבקש לקרא לתלמיד הבא.

במתנה

הנחנו לכתובה ודברנו על מה שאינו קשור לשעור. היינו עם הצורך לומר מה שהתחיל הפך לאחר, השתנה, נעצר והזנק שוב. נפל בקבוק מים והורם. פצץ ניר באצבעות גלויים. אחת הבנות הפנתה את תשומת הלב לכתבת שנבחרה להיות על הקיר ולבטן הרכה של הדברים. באה הצעה להתערבות. הציץ חטיף מן התיק ולא הייתה בררה אלא לחלקו בין הפיות. אחד המסבירים דרש להסיר מן השלחן את בקבוק הענבים הריק בטענה שהיה פעם מלא מיץ מתוק, עסיסי וטעים. הלכבות שצירו בהפסקה על הלוח: שלמים, חצויים, בכתובות, נוצות וסרטים, נמחקו, ושרבטו שני גבעולים מעננים. פתאום הזדקפה כתף והתגבהו שתי מחוות רקוד תואמות. הבנות אמרו שהמטפחת הצבעונית שקניתי מוזרה ושקול הדעת אינו מותר לי שום אפשרות מלבד להשיבה אל התיק או אל המוכר או לתת במתנה.

מילים, לחנים, גיטרה, עיבודים, הפקה מוזיקלית והקראה: משה אוחיון

טכנאי הקלטות, מיקסים ומאסטרינג: עוזי כץ

הוקלט באולפני: combomusic

צילום תמונת השער: משה אוחיון

צילום תמונת המשורר: שמעון אביטן

עיצוב גרפי: רוזה סירוטה

אתר אינטרנט: www.mosheo.co.il

להזמנת מופעים והרצאות: 052-3609788

"הוצאת האלבום הינה בסיוע הקרן של אקו"ם לקידום, עידוד ותמיכה

ביוצר וביצירה הישראלית"

ינואר 2021